

Research and Development of Learning Management Plans Integrating Local Content Using Research-Based Process to Develop Life Skills of Elementary School Students

San Suwatanpornkool¹
Siripaarn Suwanmonkha²

ABSTRACT

The research objectives were: 1) to study the state and characteristics of teaching for life skills development, integrated learning, using local content and the research-based learning of elementary school teachers 2) to develop learning management plans, and 3) to study the effects of learning management plans. The survey samples were 77 elementary school teachers, the case study was a middlesize elementary schools, and 44 sixth grade students were used in the experimental study. The research instruments were a teachers' questionnaire, life skills test etc. The research findings were: 1) (1) The teacher practiced the teaching for life skills development at a high level but the success was at the medium level. (2) The teachers used integrated learning at the medium to high level but the success was at the medium level. (3) The teachers used local content about the environment. and (4) the teachers used the research-based learning and succeeded at the low to medium level. 2) The learning management plans comprised three units (1) happy community (2) learning how to live and experience, and (3) the local economy. 3) The life skills score of the experimental group was higher than the control group at a significant level of .01.

¹ Master's Graduate, Department of Educational Research and Psychology, Faculty of Education, Chulalongkorn University

² Advisor

การวิจัยและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ สาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

สันต์ สุวทันพรกุล¹
สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา²

บทคัดย่อ

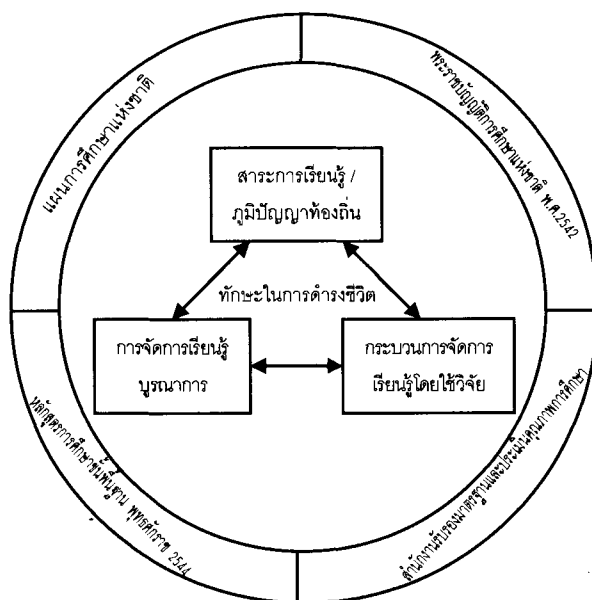
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและลักษณะการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้สาระท้องถิ่น และการใช้กระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ 2) สร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ และ 3) ศึกษาผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างในการสำรวจ คือ ครูประถมศึกษา 77 คน กรณีศึกษา คือ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 44 คน ผลการวิจัย 1) สภาพและลักษณะปัจจุบัน (1) ครูสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในระดับสูง แต่สำเร็จปานกลาง (2) ครูจัดการเรียนรู้บูรณาการระดับปานกลางถึงสูง และสำเร็จปานกลาง (3) ครูใช้สาระท้องถิ่นด้านสภาพแวดล้อมมากที่สุด และ (4) ครูใช้กระบวนการวิจัยและมีความสำเร็จในระดับน้อยถึงปานกลาง 2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างและพัฒนาขึ้นประกอบด้วย 3 หน่วย คือ (1) ท้องถิ่นเราน่าอยู่ (2) เรียนรู้ใช้ชีวิต และ (3) เศรษฐกิจของชุมชน 3) นักเรียนกลุ่มที่เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

¹ นิสิตปริญญาโท ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

จากการวิเคราะห์และการสังเคราะห์เอกสารหลักทางการศึกษา ได้แก่ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า นโยบายการจัดการศึกษาของชาติ ได้ให้ความสำคัญกับทักษะในการดำรงชีวิตของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดการศึกษาที่ใช้รูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเป็นองค์รวม โดยเน้นสาระสำคัญของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับชุมชน รวมถึงการส่งเสริมพัฒนาทักษะทางปัญญาให้สามารถคิดอย่างมีเหตุผล ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบการวิจัย ความสัมพันธ์ของสิ่งสำคัญดังกล่าวนำเสนอในภาพ 1

ภาพ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัย ตามเอกสารหลักทางการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบแนวคิดสำคัญว่า ทักษะชีวิตของผู้เรียน จะเกิดจากการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับท้องถิ่น ในลักษณะการบูรณาการ โดยบูรณาการทักษะ ความพร้อมทุกด้านให้เป็นองค์รวม รวมถึงการจัดเนื้อหาให้สอดคล้อง สัมพันธ์ และเชื่อมโยงชีวิตของผู้เรียนกับสภาพท้องถิ่น การดำรงชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิทยาการใหม่ ๆ และเนื้อหาในสิ่งที่

- ◆ การวิจัยและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน ◆
เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

เป็นความต้องการของผู้เรียน การจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยผู้เรียนมีอิสระในการเลือกสิ่งที่เรียนตามความสนใจ และความสามารถของตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่ต้องการ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติจริง และสรุปสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์และเรียนรู้จากบุคคลอื่น ได้ทำกิจกรรมที่ท้าทาย และเกิดความสำเร็จ มีโอกาสวิเคราะห์ การเรียนรู้ของตนเอง และวางแผนพัฒนาตนเอง เด็กได้เรียนรู้ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย อบอุ่น ยอมรับ และได้มีโอกาสนำความรู้ที่เรียนไปใช้อย่างมีความหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547; กรมวิชาการ, 2545; กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) จากแนวคิดดังกล่าวนี้จึงนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยของการวิจัยและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาแนวคิดและแนวปฏิบัติเพื่อเพิ่มคุณภาพด้านทักษะชีวิตของผู้เรียนตามนโยบายการศึกษาของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและลักษณะของการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และการใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน
2. เพื่อสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
3. เพื่อศึกษาผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2551 จำนวน 5,469 คน
2. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะชีวิต ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย
 - 2.2 ตัวแปรทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน และ 2) แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ (ไม่เน้นการบูรณาการ การใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และการใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน)

นิยามศัพท์

ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการดำเนินชีวิตและแก้ปัญหาในด้าน ความรู้ เจตคติ และทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพชีวิตและสังคมในปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ โดยทักษะชีวิตประกอบด้วย 3 ด้าน และมี 9 องค์ประกอบ ตามที่กำหนดโดยกรมสุขภาพจิตซึ่งได้ประยุกต์จากองค์ประกอบทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลก ได้แก่

ด้านพุทธิพิสัย ประกอบด้วยทักษะ 2 องค์ประกอบ คือ การคิดสร้างสรรค์และการคิดอย่าง มีวิจารณญาณ ซึ่งจัดเป็นองค์ประกอบร่วม และเป็นพื้นฐานของทุกองค์ประกอบ

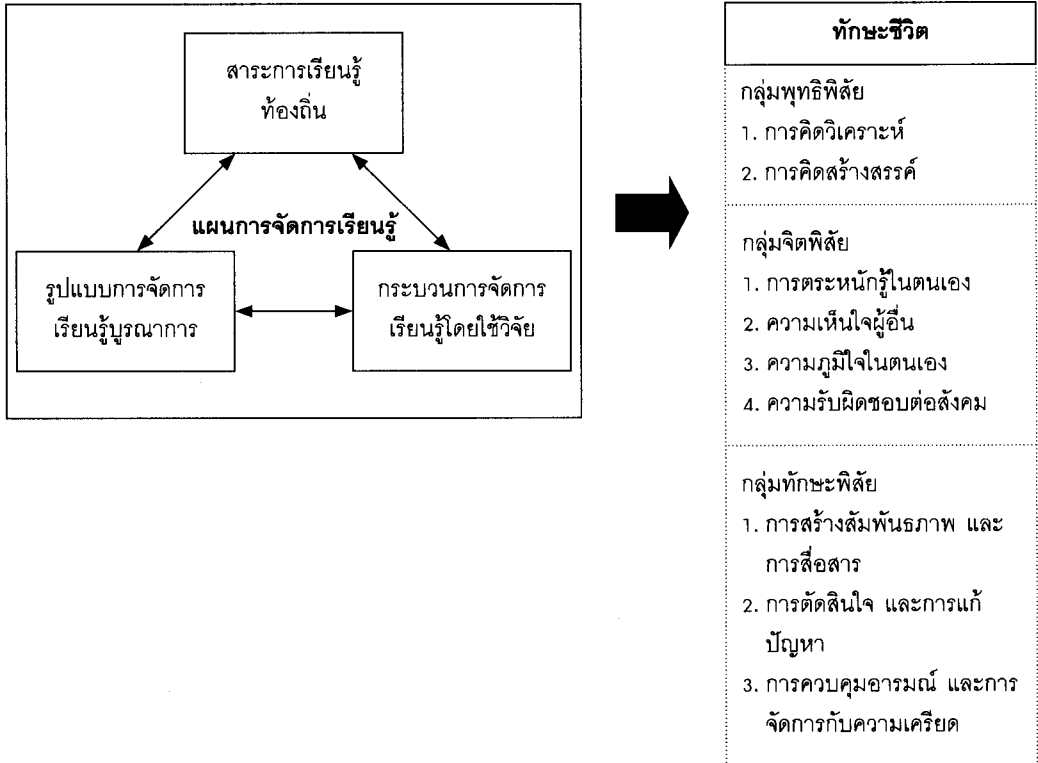
ด้านจิตพิสัย ประกอบด้วยทักษะ 4 องค์ประกอบ คือ การตระหนักรู้ในตน ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม

ด้านทักษะพิสัย ประกอบด้วยทักษะ 3 องค์ประกอบ คือ การสร้างสัมพันธภาพและการ สื่อสาร การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการกำหนดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบ โดยกำหนดขั้นตอน และกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมี รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการระหว่างวิชา (Interdisciplinary) โดยใช้สาระท้องถิ่น เป็นเนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้

- ◆ การวิจัยและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน ◆
เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยของงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างวิธีเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยขั้นตอนการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังตาราง 1 นี้

- ◆ การวิจัยและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน ◆
เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 (ส่วนที่ 1 การศึกษาเชิงสำรวจ)

ประชากร คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 100 คน จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม จำนวน 5 ตอน มีค่าความเที่ยง 0.824–0.923

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้ค่าที (t-test)

ขั้นตอนที่ 1 (ส่วนที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพโดยวิธีกรณีศึกษา)

ระยะที่หนึ่ง: การศึกษาก่อนลงภาคสนาม 1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การเลือกกรณีศึกษา โดยคัดเลือกกรณีศึกษาแบบเจาะจง (purposive sampling) 3) การเตรียมตัวในการศึกษาภาคสนาม

ระยะที่สอง: การศึกษาภาคสนาม 1) ทำแผนการศึกษาภาคสนาม 2) ทำแผนการเข้าถึงข้อมูล 3) การสร้างความสัมพันธ์ 4) การเก็บรวบรวมข้อมูล 5) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบบันทึกเอกสาร แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์

ระยะที่สาม: การจัดกระทำข้อมูล 1) การลดทอนข้อมูล 2) การตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) 3) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุป โดยการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Analysis) การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis) และการวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparative Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาดูงานเพื่อสร้างความเข้าใจ
2. ศึกษาผลที่ได้จากการสำรวจและการศึกษาเชิงคุณภาพจากกรณีศึกษา
3. วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาและมาตรฐานสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4. วิเคราะห์ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
5. กำหนดโครงสร้างและรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้
6. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
7. ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้
8. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปศึกษานำร่อง (try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
9. ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษา

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2551

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จาก 2 โรงเรียน โรงเรียนละ 22 คน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะชีวิต แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านพุทธิพิสัย ประกอบด้วยทักษะ 2 องค์ประกอบ คือ การคิดสร้างสรรค์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) ด้านจิตพิสัย ประกอบด้วยทักษะ 4 องค์ประกอบ คือ การตระหนักรู้ ในตน ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม และ 3) ด้านทักษะพิสัย ประกอบด้วยทักษะ 3 องค์ประกอบ คือ การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา และการจัดการกับอารมณ์และความเครียด

ตัวแปรทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้มี 2 ลักษณะ ดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และ 2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

การควบคุมภาวะคุกคามที่มีต่อความตรง 1) การเรียนรู้จากการสอบ (Testing) 2) การใช้เครื่องมือในการวิจัย (Instrumentation) 3) การขาดหายของกลุ่มตัวอย่าง (Mortality) 4) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการคัดเลือกกับวุฒิภาวะ (Selection & Maturation)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบวัดทักษะชีวิต จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ 1) ด้านพุทธิพิสัย 2) ด้านจิตพิสัย และ 3) ด้านทักษะพิสัย มีค่า IOC 0.67-1.00 ค่าความยาก 0.49-0.71 ค่าอำนาจจำแนก 0.49-0.58 และค่าความเที่ยง 0.61-0.74

- ◆ การวิจัยและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน ◆
เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล 1) สถิติพื้นฐาน 2) การวิเคราะห์ค่าที (t-test) 3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแปรปรวนสำหรับตัวแปรพหุนาม (Multivariate Analysis of Variance: MANOVA) และ 4) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกตพฤติกรรมและผลงานของนักเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและลักษณะของการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และการใช้กระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูในปัจจุบัน มีดังนี้

1) การสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงแต่มีความสำเร็จในระดับปานกลาง ครูเข้าใจว่าการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนต้องผ่านการใช้กิจกรรมและวิธีการที่หลากหลาย ปัญหา คือ นักเรียนขาดความพร้อม และครูขาดการเอาใจใส่และการเห็นความสำคัญ

2) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง และมีความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง ครูใช้การบูรณาการทั้งภายในกลุ่มและข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้นเรื่องราวในชีวิตประจำวัน ปัญหา คือ การจัดเนื้อหาและเวลาในการสอน

3) การจัดการเรียนรู้โดยใช้สาระท้องถิ่น ครูมีการใช้เนื้อหาด้านสภาพแวดล้อม และสถานที่มากที่สุด ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับความพร้อมในการร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย ครูมีระดับการปฏิบัติและระดับความสำเร็จอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง ปัญหา คือ การขาดทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย

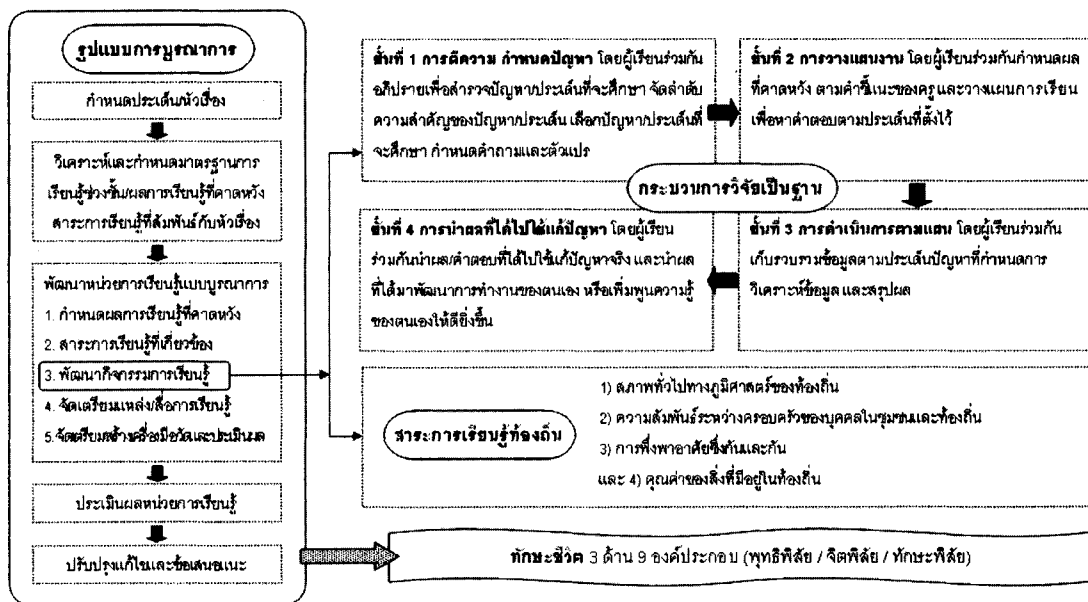
2. ลักษณะและองค์ประกอบของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน มีดังนี้

1) การใช้รูปแบบการบูรณาการ โดยมีขั้นตอน คือ (1) การกำหนดประเด็นหัวเรื่อง (2) การวิเคราะห์และกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับหัวเรื่อง (3) การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ (4) การประเมินผลหน่วยการเรียนรู้ และ (5) การปรับปรุงแก้ไขและการให้ข้อเสนอแนะ

2) การใช้สาระท้องถิ่น โดยมีความครอบคลุมถึง (1) สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์ของท้องถิ่น (2) ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวของบุคคลในชุมชนและท้องถิ่น (3) การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และ (4) คุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น

3) การใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน โดยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การตีความ และการกำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 การวางแผนงาน ขั้นที่ 3 การดำเนินการตามแผน และขั้นที่ 4 การนำผลที่ได้ไปใช้แก้ปัญหา

โดยหลักและแนวคิดในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนปรากฏดังภาพ 3

ภาพ 3 หลักและแนวคิดของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การจัดการเรียนรู้โดยใช้สาระท้องถิ่น และการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน

การกำหนดหัวเรื่องในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดตามสาระเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับท้องถิ่น โดยใช้ชื่อว่า “หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นของเรา” ซึ่งหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่นของเรานี้ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ย่อย 3 หน่วย โดยมีรายละเอียดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ย่อย ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 1 *ท้องถิ่นเราน่าอยู่* โดยจะเป็นการนำเสนอภาพรวมเกี่ยวกับท้องถิ่นให้นักเรียนได้รู้จัก โดยนักเรียนจะได้รู้จักและเรียนรู้สถานที่และเรื่องราวต่าง ๆ ในท้องถิ่นอย่างพอสังเขป และหน่วยการเรียนรู้ย่อยนี้มีกิจกรรมหลัก คือ การให้นักเรียนได้สำรวจท้องถิ่นทั้งโดยภาพรวมและสำรวจเฉพาะท้องถิ่นตามความสนใจ

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 2 *เรียนรู้ใช้ชีวิต* เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องมาจากหน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 1 คือ *ท้องถิ่นเราน่าอยู่* โดยเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ย่อยนี้จะเน้นให้นักเรียนเรียนรู้

- ◆ การวิจัยและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน ◆
เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

การใช้ชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างปลอดภัยและมีความสุขโดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีกิจกรรมหลักคือ การวิจัยปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3 *เศรษฐกิจของชุมชน* เป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อยสุดท้ายที่ดำเนินการต่อมาจากการรู้จักท้องถิ่นและการเรียนรู้การใช้ชีวิตในท้องถิ่นมาแล้ว เรื่องของการดำรงชีพ การทำมาหากิน การค้าขาย เป็นเรื่องที่ใกล้ตัว และมีความสำคัญและจำเป็นในการใช้ชีวิตในท้องถิ่น โดยหน่วยการเรียนรู้ย่อยนี้มีกิจกรรมหลัก คือ การจัดตลาดนัดโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการจัดการ การซื้อขาย และการรู้จักการแก้ปัญหาในสถานการณ์เฉพาะหน้า

หน่วยการเรียนรู้ย่อยแต่ละหน่วยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้จำนวนหน่วยละ 6 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ละ 2 คาบ (1 คาบ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง) รวมแล้ว หน่วยการเรียนรู้บูรณาการท้องถิ่นของเรา มีแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 18 แผน เวลารวมทั้งสิ้น 36 คาบ (36 ชั่วโมง) ใช้ระยะเวลาสอนสัปดาห์ละ 6 คาบ รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 6 สัปดาห์

3. นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยจากการวัดทักษะชีวิตทั้ง 3 ด้าน 9 องค์ประกอบ สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้เรียนรู้ในห้องเรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยองค์ประกอบที่มีคะแนนพัฒนาการโดยเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ความรับผิดชอบต่อสังคม ความเห็นใจผู้อื่น และความภาคภูมิใจในตนเองตามลำดับ

อภิปรายผล

ส่วนที่ 1 ผลจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานก่อให้เกิดการพัฒนาทักษะชีวิต

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยของทักษะชีวิตสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้นไม่เน้นการแยกสาระการเรียนรู้ของแต่ละวิชา แต่เป็นการบูรณาการที่ผสมผสานเรียบเรียงเนื้อหาบทเรียนให้เชื่อมโยงอย่างมีความหมายกับสิ่งต่าง ๆ ที่นักเรียนมีความคุ้นเคยในชีวิตประจำวัน เป็นเรื่องราวใกล้ตัวในชุมชนและท้องถิ่นที่อยู่อาศัย ทำให้นักเรียนรู้สึกเหมือนมีส่วนร่วมในสถานการณ์ต่าง ๆ ในบทเรียน ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง เกิดความท้าทาย และเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตได้จริง ดังแนวการปฏิรูปการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2548; กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนจึงมีความเหมาะสมและมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพเพียงพอที่จะใช้พัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา นอกจากนี้ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สถิตย์ เทียนวรรณ (2548) สุคนธ์ทิพย์ ตาสิงห์ (2543) Viiri และ Saari (2004) รวมถึง Junge และ other (2003) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการบูรณาการ การใช้กระบวนการวิจัย และการใช้สาระท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทางการเรียนทั้งทางด้านทักษะในการเรียน ทักษะการคิด รวมถึงการมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น

2. เมื่อพิจารณาผลการวัดทักษะชีวิตทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านจิตพิสัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานนั้นมีคะแนนทักษะชีวิตสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่หากพิจารณารายองค์ประกอบย่อยของทักษะชีวิต พบว่า ในด้านของการคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้น นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยจากการวัดทักษะชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยในองค์ประกอบที่เหลือมีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานนี้ได้พัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในด้านจิตพิสัยและทักษะพิสัยมากกว่าด้านพุทธิพิสัย กล่าวคือ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนี้ได้เน้นการพัฒนานักเรียนในด้านการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมด้วยทักษะที่เป็นความรู้สึกรู้จักคิด และเป็นการปฏิบัติต่อกันโดยตรงมากกว่าการพัฒนาทักษะที่เป็นเชิงความรู้เชิงพุทธิพิสัย เช่น การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น

3. การเปลี่ยนแปลงของนักเรียนในด้านพฤติกรรมที่มาจากการจัดการเรียนรู้นั้น ผู้วิจัยพบว่าการเปลี่ยนแปลงจะเริ่มสังเกตได้อย่างชัดเจนในช่วงสัปดาห์ที่ 3 หรือเมื่อจบหน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 1 และเข้าสู่แผนการจัดการเรียนรู้ย่อยที่ 2 ซึ่งน่าจะมาจากการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนเกิดความคุ้นเคย รวมถึงการที่นักเรียนได้รับการพัฒนาในแต่ละกิจกรรมอย่างต่อเนื่องจนครบวงจรของหน่วยการเรียนรู้

ส่วนที่ 2 สภาพปัญหาจากการดำเนินการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

1. การใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนรู้นั้นนับว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษา ทำให้นักเรียนต้องใช้ระยะเวลาในการทำความเข้าใจในกระบวนการ

- ◆ การวิจัยและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน ◆
เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

วิจัยที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยต้องอธิบายรวมถึงแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการดังกล่าว ตลอดจนการจัดการเรียนรู้ สิ่งสำคัญคือครูจะต้องอธิบายด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายและทำที่ที่ให้นักำลังใจ ประกอบกับการใช้แผนภาพง่าย ๆ ที่ช่วยให้เกิดแนวคิดเป็นรูปธรรม

2. นักเรียนในชั้นเรียนบางคนมีพฤติกรรมที่มีความแตกต่างจากเพื่อนส่วนใหญ่ เช่น การขาดทักษะการเข้าสังคมกับผู้อื่น พฤติกรรมก้าวร้าวอันเนื่องมาจากอายุที่เข้าสู่ช่วงวัยรุ่น นอกจากนี้ยังมีอุปสรรคในด้านการเรียน เช่น การอ่านและการเขียนไม่คล่อง ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้การจัดการเรียนรู้ในบางครั้งไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ หรือทำให้การจัดการเรียนรู้เกิดความล่าช้าและไม่เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งครูผู้สอนจะต้องสังเกตและให้ความสำคัญในการทำ ความเข้าใจและวิเคราะห์นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่แตกต่างไปจากนักเรียนส่วนใหญ่เพิ่มเติม และพยายามหาแนวทางที่จะสื่อสารสร้างสรรค์และส่งเสริมให้นักเรียนเหล่านี้ให้สามารถเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนได้

3. การวัดและประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ นั้น นอกจากการใช้แบบวัดแล้ว ครูคอยสังเกตและบันทึกพัฒนาการของนักเรียนให้ชัดเจนโดยครูควรเขียนคำอธิบายคุณภาพของแต่ละองค์ประกอบว่านักเรียนที่มีพัฒนาการในทักษะชีวิตแต่ละด้านนั้นควรมีลักษณะอย่างไรบ้าง รวมถึงในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ การวางแผนทบทวนที่ชัดเจนจะช่วยครูให้สามารถวัดและพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 3 การใช้กระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

จากการศึกษาเชิงสำรวจและการศึกษาเชิงคุณภาพที่พบว่า ระดับการปฏิบัติและระดับความสำเร็จในด้านการใช้กระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนรู้ของครูนั้นยังอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง และผลจากการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนนั้น ครูผู้สอนสามารถส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยให้เกิดขึ้นจริงได้ โดยมีเงื่อนไขต่าง ๆ ดังนี้ 1) ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการวิจัยในฐานะเป็นกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนี้ครูควรมีประสบการณ์ที่ดีในการวิจัยอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ 2) ครูควรใช้กระบวนการวิจัยในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยมีการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของนักเรียน 3) บุคลิกภาพของครูผู้สอนควรเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน สิ่งสำคัญคือครูจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนมีเวลาได้คิด และใช้คำถามปลายเปิด ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกันตรวจสอบคำตอบของตนเอง และ 4) ระบบการจัดการวิชาการของโรงเรียนควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมการวางแผนออกแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นร่วมกัน

ส่วนที่ 4 ผลจากการใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมผสานในการวิจัยและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน

ในระยะที่ 1 ของการศึกษาในงานวิจัยนี้ซึ่งเป็นการศึกษาสภาพและลักษณะของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ผู้วิจัยพบว่า ผลจากการใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษานั้นแม้สาระสำคัญของผลจะให้สารสนเทศที่ไม่แตกต่างกันมากนัก แต่สารสนเทศที่ได้จากแต่ละวิธีช่วยให้ผู้วิจัยเกิดมุมมองและมิติที่ต่างกัน กล่าวคือ การวิจัยเชิงสำรวจจะให้ข้อมูลเชิงปริมาณที่มีความน่าเชื่อถือในด้านของระดับของการปฏิบัติและระดับความสำเร็จค่อนข้างชัดเจน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษาจะสะท้อนภาพที่ทำให้เข้าใจปรากฏการณ์ในสนามได้อย่างชัดเจน มุมมองและมิติของข้อมูลมีความแตกต่างกันนี้ช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงสภาพและปัญหาของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตอันเป็นสารสนเทศสำคัญที่ใช้เป็นพื้นฐานในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมซึ่งมีความจำเป็นต้องศึกษาสภาพเริ่มต้นหรือความต้องการจำเป็น ถ้ามีเวลาควรดำเนินการทั้ง 2 วิธี แต่หากมีข้อจำกัดเรื่องเวลาอาจเลือกวิธีใดวิธีหนึ่งตามความจำเป็นและประสบการณ์การเรียนรู้ของนักวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนที่ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ควรศึกษาทำความเข้าใจโครงสร้างของแผนการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการบูรณาการและเนื้อหาสาระตามหลักสูตรของโรงเรียน รวมถึงกระบวนการวิจัยที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจนก่อนนำไปใช้เพื่อให้การใช้แผนการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ครูผู้สอนควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานให้กับผู้เรียนทั้งก่อนการจัดการเรียนรู้และระหว่างการจัดการเรียนรู้
3. ครูผู้สอนสามารถปรับแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านเนื้อหาสาระและการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพและภูมิหลังของนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้ให้นักเรียนแต่ละคนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพและอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ระบบบริหารวิชาการของโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ และเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาครูเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของการนำกระบวนการวิจัยที่นำไปสู่การจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน

- ◆ การวิจัยและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน ◆
เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา

5. คณะครุศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์ ควรมีการพัฒนาหลักสูตรสำหรับครูโดยให้ความสำคัญกับการวิจัยเพื่อการพัฒนาการสอนของตน หรือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน การวิจัยต่อไปควรมีการศึกษาทักษะชีวิตควบคู่ไปกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้นี้ตามมาตรฐานของหลักสูตร

2. ควรมีการทำวิจัยต่อยอดให้มีการวิจัยและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการในลักษณะการส่งเสริมสร้างทักษะอาชีพโดย รวมถึงการมีจิตสาธารณะต่อสังคม และแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เด็กนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตทักษะการเรียนรู้ ทักษะการคิด และทักษะอาชีพสู่การเป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์อย่างรอบด้านทั้งด้านเก่ง ดี มีสุข ตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ

3. ควรมีการวิจัยและพัฒนาเกณฑ์การวัดและประเมินทักษะชีวิตรายองค์ประกอบในลักษณะของตัวบ่งชี้เพื่อให้สามารถบอกถึงพัฒนาการของนักเรียนได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

4. ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการศึกษาเชิงสำรวจกับการศึกษาเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษาในบริบทของการศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาอันจะนำไปสู่การตัดสินใจเลือกวิธีวิจัยทั้งเพื่อการเรียนรู้และการบริหารจัดการปัจจัยด้านเวลาและงบประมาณของนักวิจัย

รายการอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2547). *เรียนรู้...บูรณาการ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา-ลาดพร้าว.
- วิชาการ, กรม. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สถิตย์ เทียนวรรณ. (2548). *การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้แบบการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนามโนทัศน์สิ่งแวดล้อมและความสามารถในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุคนธ์ทิพย์ ตาสิ่งห์. (2543). การพัฒนาโปรแกรมบูรณาการคณิตศาสตร์กับวิทยาศาสตร์ด้วยวิธีการสอนแบบโครงการสำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศึกษาศิการ, กระทรวง. (2548). เอกสารประกอบการดำเนินงานโครงการโรงเรียนเพื่อนเด็ก เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ศึกษาศิการ, กระทรวง. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- Junge K., S., Manglallan, S., & Raskauskas J. (2003). Building life skills through afterschool participant of California cooperative learning. *Child Syudy Journal*, 33(3).
- Viiri, F., & Saari, H. (2004). Research-based teaching unit on the tides. *International Journal of Science Education*, 26(4), 463-481.

